

ใจที่มีธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คำถามอันนี้หนึ่งก่อนเลย เอออันนี้ก่อน ไปแล้วเดี๋ยวมันยาว

ถาม : ๑. จะทำบุญอย่างไรให้แม่ผู้เสียชีวิตได้รับ

๒. เมื่อตายแล้วจะจุดอย่างไร?

ตอบ : ทำบุญให้แม่ ทำบุญให้แม่ที่ได้รับ เราก็ทำบุญแบบเรานี้แหละ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้เวลา อทาสิเม อกาสิเม ๆ ใจ

เมื่อก่อนยังไม่มีศาสนาพุทธ คนเราก็ยังโง่อยู่ อ่อนวอน กราบไหว้อ่อนวอนเอา อ่อนวอนพระอาทิตย์ ภูเขา ไฟ ต่างๆ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว บอกเดี๋ยวนี้มีศาสนาแล้ว อย่าไปอ่อนวอนใคร อย่าไปอ่อนวอนใดๆ ทั้งสิ้น ให้ทำคุณงามความดีของเรา ให้ทำคุณงามความดีของเรา ในเมื่อเราทำคุณงามความดีใครเป็นคนทำ? ใจเป็นคนทำ เพราะใจเป็นคนทำ เอาใจดวงนั้นอุทิศส่วนกุศล ความรู้สึกนึกคิดอันนั้น อุทิศส่วนกุศลให้ใจถึงใจใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกอย่าเสียใจ อย่าร้องไห้ อย่าคร่ำครวญ อย่าพิร่ำรำพัน เพราะสิ่งนั้นมันช่วยสิ่งใดไม่ได้ ให้ทำคุณงามความดีของเรา แล้วอุทิศส่วนคุณงามความดีนี้ให้กับแม่ ให้กับญาติพี่น้องของเรา ให้กับสิ่งต่างๆ ไป นี่เรามีหน้าที่ทำแบบนี้ ถ้าทำแบบนี้มันทำแล้วมันเป็นความจริงใจ ความจริงจากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง อย่างเช่นเราคิดถึงใครอยู่ เราคิดถึงเขา เขาอยู่คนละต่างแดน เขามีความรู้สึกได้นะบอก อืม มันมีความรู้สึกอะไรกระทบๆ เนาะ เวลาเขาเจอกันจะคุยกันได้เลย ความรู้สึกกับความรู้สึกมันถึงกัน

ฉะนั้น ความรู้สึกกับความรู้สึกในภพชาติปัจจุบันนี้ ฉะนั้น เวลาตายไป เวลาตายไปมันคนละมิติ คนละภพ คนละชาติ ทีนี้คนละภพ คนละชาตินะ นี่คนละภพ คนละชาติ ถ้าเขาเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เขาก็มีความสุข ความสบาย เขาเพลิดเพลินของเขา ใ้เราทำบุญกุศลไป อุทิศส่วนกุศลไป เขาเพลิดเพลินของเขาอยู่บนสวรรค์ อยู่บนพรหม นี่บุญของเรามันน้อยกว่าอย่างนั้นเถอะ เขายังใหญ่กว่า ความยิ่งใหญ่กว่าของเขา เพราะเขาได้ทำของเขา เขาได้สร้างบุญกุศล เขาได้ทำคุณงามความดีของเขา เขาเสวยภพเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เราอุทิศส่วนกุศลไปมันเล็กน้อยกว่าเขา

ฉะนั้น ในพระไตรปิฎกบอกว่า ผู้ที่รับได้เป็นเปรตที่หลงตาพูดบ่อย ถ้าเปรตอย่างนั้นรับได้ ถ้าสิ่งที่รับไม่ได้ล่ะ? รับได้ รับความปรารถนาได้ แต่รับสิ่งที่เป็นบุญกุศล บุญกุศลหมายถึงว่าเป็นทิพย์ไง อันนี้มันอยู่ที่ว่าถ้าเขาทำมาได้มากกว่า เขาทำมายิ่งใหญ่กว่านะ เหมือนของเรา ของเราเพียงพร้อมไปทั้งหมดเลย มีใครเอาของเล็กน้อยมาให้มันของเล็กน้อย แต่ถ้าผู้ที่มีคุณธรรม ของเล็กน้อยแต่ค่าน้ำใจมันสูงส่ง เขาก็รับอันนั้นไว้ได้

อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราอุทิศส่วนกุศลไป เห็นไหม ในเมื่อเราคิดถึงของเรา แม่ของเรา เราคิดถึงของเรา เราทำคุณงามความดีของเรา เราอุทิศส่วนกุศลไปเพื่อเป็นความกตัญญูกตเวที ในเมื่อความคิดของเรานะ แต่ถ้าเขาทำของเขา เขาดีของเขา อันนั้นเป็นสมบัติของเขา

ถาม : ๒. เมื่อตายแล้วจะจุดอย่างไร?

ตอบ : ตายแล้ว เวลาออกจากร่างไปมันเสวยภพทันที จิตนี้ไม่มีวันวรรค เห็นไหม ถ้ามันแบบว่าอย่างที่ว่าเขาประสบอุบัติเหตุ เวลาเขาตายไปต่างๆ นี่ตามถนนหนทาง ตามสามแยก ตามทางแพร่งต่างๆ เวลาวันพระ วันเจ้านะจะมีเสียงต่างๆ โหยหวนแถวนั้นแหละ นี่เขาเสวยภพตรงนั้นทันที นั่นแหละสัมภเวสี แต่ถ้าเราตายไปด้วยความหมดอายุขัย ความต่างๆ มันเสวยภพ เสวยชาติ เขาไปของเขา

การจุด จุด เห็นไหม เวลาจุด จุดนี้ในพระไตรปิฎกมี อย่างเช่นพระโพธิสัตว์จะจุด จะมาอยู่ที่คฤสถิ แล้วลงสู่ครรภ์ของมารดา อันนั้นมันเป็นบุญกุศล ผู้ที่ว่ามีสติ มีสติเพียงพร้อมเขาไปด้วยสติปัญญา แต่ถ้าบุุชนอย่างพวกเรา ขาดสตินี้ เวลาไปแว็บ แว็บ

ไปเป็นอีกคนหนึ่งแล้ว เว็บบ เว็บบไปเลย มันเร็วไง มันเร็วของเขา จุดเกิดกำเนิด ๔ วัฏฏะ
นี่กำเนิด ๔ เกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดในครรภ์ เกิดเป็น โอปปาติกะ โอปปาติกะคือเป็น
ผี เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ก็เป็น โอปปาติกะ คือเกิดมาเป็นผู้ใหญ่เลย

แต่ถ้าเป็นมนุษย์เรา เห็นไหม อย่างเช่นสัตว์เดรัจฉาน เวลาเกิดมานี่เกิดในไข่ กว่า
จะโต กว่าจะฟุ้งฟักขึ้นมา กว่าจะโตขึ้นมา ถ้าเกิดนรก อเวจีก็เหมือนกัน โอปปาติกะเสวย
ภพเสวยชาติเลย นี่การจุด การจุดคือจุดลงสู่ครรภ์ จุดลงสู่ไหน อันนี้มันเป็นเพราะว่าเป็น
อนาคตัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นแล้วอธิบายไว้ในพระไตรปิฎก

ฉะนั้น พวกเรา พวกผู้ปฏิบัติ ผู้ที่สิ้นกิเลส บางคนมันแบบว่าสติปัญญาหรือว่า
ความเห็นมันไม่เห็นได้อย่างนั้น แต่ถ้าผู้ที่มีปัญญาที่เห็นได้อย่างนั้น ผู้ที่หูตาชัดเจนจะ
เห็นได้อย่างนั้น นี่มันอยู่ที่อำนาจวาสนาอย่างที่พระพุทธเจ้าบอก พระพุทธเจ้าบอกว่า
พระพุทธเจ้าองค์ก่อนๆ นี่อายุ ๘๐,๐๐๐ ปี ทำบุญมา ๑๖ อสงไขย ๘ อสงไขย แต่องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย คำว่าทำบุญมาน้อยกว่าคือการสร้างสมบารมี
มันน้อยกว่า ความอายุยืนอายุขัยมันเลยแตกต่างกัน ๘๐ ปี ๘๐,๐๐๐ ปี นี่มันแตกต่างกัน
ฉะนั้น แตกต่างกันเพราะมันต้องมีเหตุมีปัจจัย มันไม่มีของฟรีหรอก มันมีเหตุมีปัจจัยมา

ฉะนั้น

ถาม : เมื่อตายแล้วจะจุดอย่างไร?

ตอบ : เมื่อตายแล้วจะจุดนี้ จะจุดตามแต่อำนาจวาสนากรรมใด การกระทำ
กรรมคืออะไร? กรรมคือจิตที่รับรู้ เราทำสิ่งใด เรารู้สิ่งใด เราวิตกกังวลเรื่องสิ่งใด?
โบราณเขาจะบอกว่าเวลาคนที่จะสิ้นอายุขัยพยายามให้นึกถึงพระไว้ นึกถึงพระพุทธรูป
ไว้ นึกถึงพระไว้ ถ้าเรานึกถึงพระไว้เรานึกถึงคุณงามความดีไว้ เวลาออก คนเรานะทำทั้ง
ดีและชั่ว ถ้าทำความดีและชั่ว คุณะ คุณอย่างพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะเป็นอัคร
สาวกเบื้องซ้ายเลย มีฤทธิ์มีเดชมาก เหาะเหินเดินฟ้าได้หมดเลย

นี่สิ่งที่มีฤทธิ์มีเดช อัครสาวกเบื้องขวาและเบื้องซ้ายนี้ต้องสร้างบุญบารมีนะ ต้อง
ปรารถนาแล้วสร้างแบบพระโพธิสัตว์ เหมือนพระพุทธเจ้านี้ พระพุทธเจ้าต้องสร้างบุญ
บารมีจนถึงบุญเต็มถึงจะเป็นพระพุทธเจ้าได้ อัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวาก็ต้องอธิษฐาน

แล้วสร้างบารมีมา นี่พระโมคคัลลานะสร้างบารมีมาขนาดนั้น นี่ความดีทั้งนั้นเลยแหละ แต่แต่เวลาเป็นพระโมคคัลลานะแล้ว เวลาถึงที่สุดโดนโจรทุบตาย ทำไมถึงโดนทุบตาย?

ถ้าโดนโจรทุบตาย คนสร้างบุญบารมีมา มีฤทธิ์มีเดชด้วย เขาจะมาทุบนี้เหาะหนีเหาะหนี ๒ หน พอหนี ๓ ทำไมเป็นอย่างนี้? นี่เป็นพระอรหันต์มีฤทธิ์ มีฤทธิ์ก็รู้ได้ไง อ้อ มันเป็นกรรมของเราเอง เพราะเคยทำกับแม่ไว้ชาติหนึ่ง แต่นานเนกาเล สุดท้ายจะสาวเวลาไปได้เลย นี่กรรมนั้นก็ยังส่งผลมาว่าคนเราทำทั้งดีและชั่ว ถ้าทำคุณงามความดี ถ้าความผิดพลาด ความผิด ความชั่วของเรา เราทำเพราะว่าเราไม่รู้ หรือเราทำเพราะว่าความจำเป็นอะไรก็แล้วแต่มันจะให้ผลมา

ฉะนั้น ทำคุณงามความดีเราระลึกถึงพระ เราระลึกถึงพระไง ระลึกถึงพระ ระลึกถึงความดีของเราก่อน ถ้าระลึกถึงความดีก่อนเราก็อยู่กับความดี เกิดภพชาติกับความดี สร้างคุณงามความดี ทำคุณงามความดี ความดี ดิจนถึงที่สุดก็สิ้นกิเลสไปเลย ฉะนั้น สิ้นกิเลสไปเลยนะ สิ่งที่เรากรรมทางฝ่ายชั่วมันตามไม่ทัน ทีนี้ทำคุณงามความดี เวลาทำคุณงามความดี แต่สิ่งที่มีมันเป็นอยู่ เพราะว่าคนเรามันจะไม่มีดีข้างเดียวและชั่วข้างเดียวหรือ มันมีผสมปนเปกันมา เพราะคนเราสติมันขาด สติมันมีความจำเป็นต่างๆ มันก็มีของมัน

ถ้ามีของมันเราก็พยายามสร้างคุณงามความดีของเรา ทีนี้พอเราสร้างคุณงามความดีของเรา สร้างคุณงามความดี สิ่งที่ว่ามันเป็นความชั่ว เวรกรรมนั้นมันก็โดนความดีครอบงำไว้ก่อน แต่ถึงเวลามันให้ผลมันให้ผลหมดแหละ ทีนี้ถ้าให้ผลหมดเราจะยอมจำนนให้เป็นผลหรือ? เราต่างหากเป็นผู้ชวนชวาย ชวนชวายทำคุณงามความดีของเรา

ฉะนั้น

ถาม : เมื่อตายแล้วไปจุดีอย่างไร?

ตอบ : คำว่าอย่างไร อย่างไรมันเป็นเพราะผล นี่เป็นผลของวิญญูะ ผลของเวรของกรรม ฉะนั้น เวลาผลของเวร ของกรรมบั้นเราก็ต้องพยายามฝืนใจเรา ทำแต่ความดีของเรา สิ่งใดทำแล้วระลึกถึงเสียใจ สิ่งนั้นไม่ดีเลย ถ้าเรามีสติ เรามีปัญญาเราก็ทำแต่สิ่งที่ดีๆ ไว้ เวลาระลึกแล้วมันก็ชื่นใจ เวลาระลึกแล้วมันก็พอใจ ฉะนั้น สิ่งนี้พระพุทธเจ้าถึงสอนว่าเป็นกาลามสูตร ไม่ให้เชื่อใดๆ ทั้งสิ้น ให้เชื่อแต่การกระทำ นี่การกระทำ ถ้าทำ

แล้วมันจะให้ผลตามนั้นแหละ ฉะนั้น เราต้องตั้งใจทำของเรา อันนี้พูดถึงว่า “การทำบุญ และการตาย”

ข้อ ๔๘๕. มันไม่มีเนาะ

ถาม : ข้อ ๔๘๖. เรื่อง “รบกวนหลวงพ่อบุญตาเกี่ยวกับความอยาก (ตัณหา ๓)

ตอบ : นี่ครั้งที่แล้วเขาถามมาเรื่องภพนั้นแหละ แล้วเราคิดว่าขกเลิกแล้วก็จบกันไป แต่พอขกเลิกแล้วเขาก็ถามมาใหม่

ถาม : ตอนแรกคิดว่าเข้าใจ แต่หลวงพ่อบุญตาให้ข้อมูลดีกว่า ขอบุญตาฟังต่อ ปกติ เวลาทำงานบ้านใช้หูฟังธรรมะ เมื่อทำเสร็จจะสวดมนต์มหาสติปัญญาสูตร ชัมมจักกัปปวัตตนสูตร อนัตตลักขณสูตร อาทิตตปริยายสูตร ศิริमानนทสูตร หรืออื่นๆ ตามเวลา จะอำนวย เมื่อต้องไปทำงานก็จะใส่หูฟังธรรมะ เวลาสวดมนต์จะยืนหรือเดิน เพราะเมื่อนั่งนานๆ จะปวดหลังและกลัวตัวจะโยก

ตอบ : ฉะนั้น เวลาคำถามถามว่า “อยากฟังหลวงพ่อบุญตาดีกว่า” อยากฟังหลวงพ่อบุญตา เรื่องตัณหา ๓ ตัณหา ๓ นะ เวลาสวดมนต์ นี่ในชัมมจักกฯ มันก็มี ทุกอย่างมันก็มี มันมีชื่อ อยู่หมด

นี่ก็เหมือนกัน นี่จะฟังตัณหา ๓ ตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ตัณหา ๓ คือสมุทัย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ทุกข์ควรกำหนดเราก็กำหนดไม่ได้ เพราะเราไม่เคยเห็นทุกข์ แต่เราเห็นผลที่เกิดขึ้นจากทุกข์ เวลาผลเกิดขึ้นจากทุกข์ เพราะคำว่าทุกข์ของเรามันต้องมี เหตุ มีผล มันต้องมีกิเลสมาเหยئهแล้ว กิเลสมาเหยئهใจเราแล้ว ยุเหยئهให้จิตใจนี้มันฟู ให้จิตใจมันไม่พอใจ ให้จิตใจนี้วิตกกังวล นี่กิเลสมันมาเหยئهแล้วแหละ

นี่หลวงตาใช้คำว่า กิเลสเวลามันรู้สึกตัวนะมันก็มาชี้ถ่ายใส่หัวใจไว้ แล้วกิเลสมัน ก็กลับไปนอน พอกิเลสมันกลับไปนอนนะเราก็ โอ๊ย ทุกข์ โอ๊ย ทุกข์ กิเลสมันมาชี้ใส่ แล้ว กิเลสมันมาเหยئهแล้วไง พอกิเลสมันยุเหยئهก็เกิดอารมณ์ อารมณ์เห็นใหม่ นี่มันไม่เห็นทุกข์ มันเห็นผลของทุกข์ เห็นผลที่มันเกิดแล้วไง เห็นผลคือวิบาก เห็นผลของทุกข์ นี่เราถึงไม่เคยเห็นทุกข์ ถ้าเราไม่เคยเห็นทุกข์นะ ทุกข์ควรกำหนด ในเมื่อเรากำหนดทุกข์

ไม่ได้ เราจะเห็นสมุทัยได้อย่างไร? เราจะเห็นสมุทัยเราต้องรู้ทุกข์ รู้เหตุแห่งทุกข์ นี่เหตุแห่งทุกข์ใด ทุกข์ เหตุแห่งทุกข์

ที่นี้สมุทัยมันเป็นเหตุแห่งทุกข์ ถ้าเป็นเหตุแห่งทุกข์ ขนาดทุกข์เรายังไม่เห็น แต่เราเห็นนะ เห็นแต่ว่าทุกข์ใจ เสียใจ น้อยใจ ทุกข์ใจ ลำบาก อึด ทุกข์ไปหมดเลย นี่คือเหตุคือผลไง อย่างที่ว่า เห็นไหม ที่ว่าโลกธรรม ๘ คนเรามีทุกข์ประจำธาตุขันธ์ คือธาตุขันธ์มันมีเหมือนกัน คนเรามีร่างกาย มีจิตใจเหมือนกัน มันต้องแบกรับภาระเหมือนกันทั้งนั้นแหละ

ไ้อการแบกรับภาระมันเป็นการแบกรับภาระในฐานะของสัตว์จะ ก็ฐานะของความจริงที่มันต้องมี แต่กิเลสตัดหาความทะยานอยากนี้มันเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันไม่เห็นตามที่สถานะ ก็ว่าสถานะที่ต้องแบกรับนี้หรือสถานะที่แบกรับมันควรไม่มี มันควรจะพอใจเรา มันควรจะมีความสุข มันควรจะมีสุข มันคิดตรงข้ามหมดเลย พอมันคิดตรงข้ามหมดเลย พอคิดตรงข้ามมันก็ทุกข์นะสิ เพราะเราคิดได้แย้งกับความจริง เราคิดไม่ไปตามความจริงมันก็เป็นความทุกข์

ถ้าเป็นความทุกข์ขึ้นมา เป็นความทุกข์ขึ้นมา เหตุแห่งทุกข์ นี่ใจเวลากิเลสมันขึ้น ถ่ายใส่ใจไว้ นี่เป็นคำพูดของพระอรหันต์ พระอรหันต์นี่นะมันมีหู มีตา พระอรหันต์เห็นความเป็นไปของใจทั้งหมด ฉะนั้น เวลาพระอรหันต์เห็นความเป็นไปของใจทั้งหมด เวลาเกิดอาการที่มันเกิดขึ้นมามันถึงเห็น เห็นแล้วท่านถึงเอามาพูดให้เราฟัง มันซึ่งนะ เราฟังแล้วแบบมันสะเทือนใจมาก

กิเลสขึ้นมาถ่ายใส่หัวใจเราไว้ คือคนมันมาขู่เหยเรา คือสมุทัยมันใช้เล่ห์กลมาหลอกเราแล้ว ไม่รู้ตัว มันไปแล้ว พอมันไปแล้วเราเพิ่งมาไม่พอใจ เพิ่งมาไม่พอใจใจ เพิ่งมาขัดใจ พอเพิ่งมาขัดใจ คุณกิเลสมันกลับไปบ้านนอนแล้วนะ เพิ่งคิดได้ พอคิดได้ มันผลใจ คือในเมื่อไม่มีการขู่เหย ไม่มีการรับรู้อันนั้นมันจะเกิดความทุกข์ไหม? มันก็ไม่เกิดหรอก

ฉะนั้น นั่นแหละคือตัวเหตุ เห็นไหม ทุกข์ควรกำหนด แต่เราไปรับรู้ที่ผลใจ รับรู้วิบาก รับรู้ที่ว่ามันไม่พอใจ พอไม่พอใจคืออาการทั้งหมด คืออารมณ์ความรู้สึก ทุกข์ๆ ไปหมดเลย เราถึงบอก แล้วทุกคนก็บอกว่านี่ใจทุกข์ควรกำหนด นี่รู้ทุกข์ แล้วพอไปรู้

ทุกขั้มันก็ดับ นี่ทุกคนตามความรู้สึกก็ปล่อยหมด รู้ตัวทั่วพร้อม จบหมด ว่างหมด แล้วว่างอะไรล่ะ? ว่างอย่างไรล่ะ? นี่ใจก็มันเป็นอาการใจ มันเป็นผล มันเป็นวิบากใจ มันไม่ใช่ตัวจริงใจ มันเป็นเงา บอกว่าเงาไม่มี ก็ไม่มีนะสิ ก็มันไม่มีแสงมันก็ไม่มีเงา อ้าว ถ้ามันมีแสงมันก็มีเงา พอมีเงา พอปิดแสงหมดมันก็ไม่มีเงา แล้วสิ่งที่ให้เกิดเงามันอยู่ที่ไหนล่ะ?

นี่พูดถึงว่าอยากฟังถึง “ค้นหา ๓” ใจ ที่แรกคิดว่าเข้าใจ ความคิดว่าเข้าใจมันก็คิดได้ เพราะเราศึกษาแล้ว เราศึกษา เราก็อปปี้เป็นปริยัติ การปริยัติคือศึกษามาเพื่อเป็นหนทาง ถ้าเป็นหนทางแล้วเราปฏิบัติ นี่เวลาสวดมนต์ ถ้าสวดมนต์อยู่กับบทสวดมนต์ก็ได้ ฉะนั้น เวลาจะมาปฏิบัติ เวลานั่งนานมันจะปวดหลัง ไข้ววดหลังนี่ใครปวดล่ะ? เราตัวโยก ใครเป็นคนโยกล่ะ?

คือเราไปห้วงไปหมดใจ เราไปห้วงไปหมดมันก็เหมือนกับเกร็งไปหมด ทุกอย่างจะอยู่ในรูปแบบหมด ถ้าทุกอย่างอยู่ในรูปแบบหมดมันก็เป็นสมมุติหมด มันก็เป็นเรื่องโลกหมด แต่ถ้าเราทำตามข้อเท็จจริงนะ สิ่งใดจะเกิดขึ้นเป็นปัจจุบัน ถ้าสติพร้อมมันก็พร้อม ถ้าจะมีคำบริกรรมหรือปัญญาอบรมสมาธิ แต่ถ้ามันจิตสงบเข้ามา จิตสงบเฉยๆ แล้วเห็น เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม การเห็น เห็นอะไร? นั่นแหละคือเห็นกิเลส เห็นที่มันจะมายุ่เห่แล้ว ถ้ามันไม่เห็นนี่จับไม่ได้หรือ ถ้าจับไม่ได้ เห็นไม่ได้นะ วิปัสสนาไม่มีหรือ

เราถึงบอกว่า “สติปัญญา ๔ จริง กับสติปัญญา ๔ ปลอม” ใจ สติปัญญา ๔ จริง จิตสงบแล้วจิตเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันสะท้อนเลื่อนลั่นกลางหัวใจ ถ้าสะท้อนเลื่อนลั่นกลางหัวใจ นั่นแหละตัวเหตุ นั่นแหละค้นหา ๓ นั่นแหละคือตัวสมุทัย ถ้าจับสมุทัย สมุทัย นี่กิเลสเป็นนามธรรม สมุทัยนี้เป็นนามธรรม ความพอใจ ไม่พอใจก็เป็นนามธรรม ความเป็นนามธรรม กับมันคงแก่นของกิเลสยิ่งกว่ารูปธรรม

รูปธรรมนี่นะ สิ่งที่เป็นรูปธรรม สสารต่างๆ ทำลายได้หมดแหละ แต่ไ้ นามธรรมนี่ทำลายไม่ได้ แล้วก็เกิดข้ามภพ ข้ามชาติ ตายแล้วก็ไปเกิดอีก เกิดอีกก็ตายอีก ซ้ำซ้อนอยู่นั่นแหละ เวรกรรมก็ทำเข้าไปก็สะสมเข้าไป สะสมเข้าไปอยู่นั่นแหละ แต่ถ้าเป็นกรรมดีล่ะ? กรรมดีพระโพธิสัตว์ เห็นไหม ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ทำ

แต่คุณงามความดี เสียสละ เป็นกระต่ายก็กระโดดเข้ากองไฟให้นายพรานได้กินเนื้อของกระต่าย

นี่เป็นสัตว์ก็คิดเสียสละชีวิตนะ พระโพธิสัตว์ณะชาติหนึ่งเป็นกระต่าย นายพรานเขาหลงป่าไป เขากำลังอดอยากอยู่ เขาสูมไฟก้นหนาวอยู่ กระต่ายตัวนั้นเห็นแล้วสงสารเขา ตัวเองกระโดดเข้ากองไฟ สัตว์คิดได้อย่างไรหรือ? สัตว์ที่เป็นพระโพธิสัตว์คิดอย่างนี้นะ เอาตัวเองกระโดดเข้าไปกองไฟเลย กระต่ายตัวนั้นตาย เนื้อกระต่ายนั้นได้ให้นายพราน ๒ คนนั้นได้กินเพื่อประทังชีวิตไป นี่สร้างคุณงามความดีไป คุณงามความดี เสียสละๆ มาตลอดจนบารมีเต็ม จนมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้น สิ่งที่เราทำ เวลาเราศึกษาธรรมมันเป็นการจำมานะ เป็นการศึกษามาเป็นการจำมา เราก็จำมา สวดมนต์สวดพรทั้งนั้นแหละ มันก็เป็นอย่างนั้นหมดแหละ นี่เราสวดมนต์สวดพร ถ้าเราจะทำให้เป็นจริง ฉะนั้น เวลาสวดมนต์สวดพรเรารู้ นี่ชื่อมันค้นหา ๑ มีชื่อหมดแหละ แล้วก็เอาชื่อไปคล่องคอ เห็นไหม ประชาชนเดินอยู่บนถนนเต็มไปหมด เอาชื่อไปคล่องคอคนนั้น เอาชื่อไปคล่องคอคนนี้ มันไม่เป็นความจริง เอาชื่อไปคล่องคอเขา

นี่ก็เหมือนกัน อันนี้ชื่อว่ามรรค อันนี้ชื่อว่าสติ สติก็เป็นอย่างนี้ เอาชื่อไปคล่องหมดเลย ตัวจริงไม่มี ความจริงมันไม่มี ถ้าความจริงมีนะ ถ้าสติมันยับยั้งได้หมด รู้เลยมีสติยับยั้ง สวดมนต์ก็คือสวดมนต์ สวดมนต์ก็คือคำบริกรรมนั้นแหละ ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันสงบเข้ามา มัน เอ๊ะ! สวดไม่ได้ เราจะสวดแต่มันสวดไม่ได้ ทำไมมันละเอียดขนาดนั้น

ถ้าละเอียดขนาดนั้นนะ พวจิตละเอียดขนาดนั้น จิตมันใช้ปัญญามันออกไป ปัญญาที่เราใช้กันนี้เป็นโลกียปัญญา โลกียปัญญา ฉะนั้น มันถึงได้ชื่อได้นามมาตลอด แต่มันไม่เป็นความจริงหรอก ไม่เป็นความจริง มันเป็นโลกียะหมดแหละ แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติเข้าไป ฝึกหัดตามความเป็นจริงขึ้นมาะ เวลาจิตสงบแล้วมันไปรู้ไปเห็นเข้ามานะ อือฮือ

นี่ไงที่วามรรคสามัคคี เวลาธรรมมันทรงตัวได้ แล้วธรรมมันหมุนไป ธรรมจักรจักรที่มันเคลื่อน ปัญญาภาวนามยปัญญาเคลื่อนออกไปจากใจ ภาวนามยปัญญาเกิดจาก

ใจ เคลื่อนออกไปแล้วหมุนกลับมาทำลายอวิชา ทำลายความไม่รู้ แล้วจะรู้ว่าค้นหา ๓ มั่นเป็นแบบใด ค้นหา ๓ ใจ ค้นหา ภาวค้นหา วิภวค้นหา คือซ้ายก็ผิด ขวาที่ผิด ตรงกลางก็ผิด

ซ้าย เห็นไหม กามสุขัลลิกานุโยค อตตกิลมถานุโยค นี่ตรงข้ามสองส่วนก็ผิด ตรงกลางก็ผิด ตรงกลางคือภพ ภาวค้นหา ใจ มั่นก็ผิด ก้าวซ้ายก็ผิด ขวาที่ผิด ตรงกลางก็ผิด ถ้ามั่นทำไม่เป็น แต่ถ้ามั่นทำเป็นนะ นี่ตรงกลางก็ถูก ไปร้องตรงกลาง ถ้าไปซ้ายไปขวา ไปซ้ายไปขวาเพื่อเป็นอุบาย ใจ อุบายพาใจให้เจริญก้าวหน้าไป อุบายในการปฏิบัติไป มันต้องมีอุบายนะ ไม่ใช่ซื้อบื้อๆ ซื้อบื้อๆ กิเลสหัวเราะเยาะเลย เรียกมาเคาะหัว ป้อกๆ เออ ภาวนาแล้วเก่ง ภาวนาแล้วเก่ง นี่กิเลสมันเรียกมาเคาะหัวเลยนะถ้าซื้อบื้อ แต่ถ้ามั่นฉลาดนะ ซ้ายหรือขวานี้เป็นอุบาย แต่ถ้าตรงกลางมันจะลงสู่ผู้มีสมาธิปฏิบัติ มันจะลงสู่ความจริงอันนั้น ถ้าลงสู่ความจริงอันนั้นมันถึงจะเห็นจริง

ฉะนั้น เวลาปฏิบัติไปมันจะรู้จริงตามจริง ไม่ใช่จะต้องไปเอาเชื่อมั่นมา ใจ ค้นหา ๓ ก็ต้องไปจับคอมั่นมา ตัวนี้เป็นค้นหา ตัวนี้เป็นวิภวค้นหา นี่ค้นหา ๓ ต้องเอาตัวมันมา แต่ถ้าภาวนาไปนะมันจะรู้เลย อ้อ อ้อเลยนะ จบก็วาง ฉะนั้น ปฏิบัติไปแล้วมันจะรู้ตามความเป็นจริง นี่พูดถึงว่า “ฟังหลวงพ่อบิณฑิภา” เขาว่านะ ที่แรกคิดารู้ (หัวเราะ) ยกเลิกคำถามใจ

ข้อ ๕๕๕. เนาะ อันนี้มันเป็นเรื่องที่ทำให้เห็นถึงสัญชาตญาณของนักปฏิบัติใจ “ทุกดวงใจว่าแห่ว” นี่ชื่อของมันใจ หัวข้อเขาถามมาว่า

ถาม : ๕๕๕. เรื่อง “ทุกดวงใจว่าแห่ว”

กราบนมัสการหลวงพ่อ โยมได้เข้าใจลึกซึ้งแล้วว่าทำไมพระกรรมฐานถึงติดครูบาอาจารย์ แล้วทำไมเราจึงต้องแสวงหาครูบาอาจารย์ โยมเป็นคนที่ยึดมั่นเสมอว่าเราเท่านั้นที่จะสร้างกำลังใจให้ตนเองได้ เพราะฉะนั้นตลอดเวลาที่ผ่านมาโยมจะพยายามแก้ไขสุขทุกข์ในใจของตัวเอง แต่พอได้ฟังหลวงพ่อ ได้มีโอกาสไปกราบ โยมถึงรู้ว่าแม้การสร้างกำลังใจให้ตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ต้องทำ แต่กำลังใจจากครูบาอาจารย์มีคุณค่าและสำคัญยิ่งนัก โยมจึงได้เขียนมาหาหลวงพ่อบ่อยมาก ทั้งที่บางครั้งก็เป็นการบอกเล่า

ธรรมดา ไม่มีคำถามใดๆ แต่สิ่งที่อยู่ในใจเราไม่อาจบอกใครได้ หลวงพ่อเป็นที่พึ่งหนึ่งเดียว สำหรับใจที่ยังต้องชำระสะสางกันอีกมาก จนทุกวันนี้จึงยังรู้สึกขอบคุณเว็บไซค์

ทุกดวงใจว่าแห้ว โยมเห็นจริงตามนั้นเจ้าคะ มันเหมือนเรากำลังขุดหาตาน้ำด้วยมือเปล่า มีคนบอกว่าขุดไปเถอะจะได้เจอตาน้ำที่ใสสะอาด เราก็ขุด เพราะเชื่อคนที่บอก บางคนอาจโชคดีได้เห็นน้ำซึมขึ้นมาพอมีความหวัง แต่บางคนขุดจนมือทั้งสองแตกเลือดซิบก็ยังไม่เห็นอะไรเลย แล้วตาน้ำมันจะมีอยู่จริงหรือ? ถ้าเจอแล้วน้ำนั้นจะใสสะอาดให้ใช้ประโยชน์ได้จริงหรือเปล่า?

ครั้งหนึ่งมีคนถามโยมว่าจะปฏิบัติไปถึงไหน? ปากโยมก็ตอบว่าถึงนิพพาน แต่ใจกลับกระเพื่อมขึ้นมา โยมจึงรู้ว่าแม้เราจะมีความตั้งใจ แต่ก็ยังมีบางสิ่งบางอย่างอยู่ในใจ ทำให้เกิดความหวั่นไหว โยมถามตัวเองว่าเป็นความกลัวหรือ? กลัวทั้งที่ไม่รู้ว่านิพพานเป็นอย่างไร หรือกลัวอะไรกันแน่ แต่เมื่อได้ฟังหลวงพ่อก็แล้ว คำตอบก็น่าจะลงตรงคำว่า “เพราะดวงใจว่าแห้ว” นี่เป็นอีกบททดสอบที่จะต้องผ่านไปให้ได้ กราบขอบพระคุณหลวงพ่อย่างสูง

ตอบ : นี้เราจะพูดถึงว่าคำถามเป็นความเชื่อมั่นใน เวลาเราปฏิบัติทุกคนก็ต้องมีความเชื่อมั่นของตัวเองว่าเราจะไปทางไหน หรือเราจะมีความเชื่อมั่นอย่างไร ฉะนั้น โยมที่ถามมาเขาบอกว่าเขามีความเชื่อมั่นเสมอว่ากำลังใจ หรือการกระทำของเราต้องเป็นเราเอง อย่างที่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าตนเข้มแข็ง ตนมีความสามารถ ตนนั้นก็เอาตัวเองรอดไปได้ ฉะนั้น ถ้าตนไม่เข้มแข็ง ตนไม่มีปัญญา ตนจะเอาตัวรอดอย่างไร?

ฉะนั้น เวลาเรามีปัญญาขึ้นมา เราคิดว่าปัญญาของเราถูกต้องไง เราคิดว่าเราเป็นคนเข้มแข็งใช่ไหม? เราคิดว่าเราเป็นคนมีปัญญา แต่ปัญญาของใครล่ะ? นี่มันเป็นปัญญานานาไหน คุณสิ เราพูดบ่อยมากกว่าเวลาเราศึกษาพระไตรปิฎก ๘ ประโยค ๑๐ ประโยคก็แล้วแต่ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ดวงใจเรากิเลสทั้งนั้นแหละ ถ้าดวงใจกิเลสทั้งนั้น ดวงใจเรากิเลส เรามีอวิชา เรามีความไม่รู้ใช่ไหม? ทีนี้พอเราศึกษาขึ้นมาเราก็อ่าสิ่งนั้นเป็นความถูกต้อง เราก็อึดมั่นถือมั่นสิ่งนั้นไง

ถ้ายึดมั่นถือมั่นสิ่งนั้น นี่ตรงนี้แหละที่มันตามการปฏิบัติ เวลายึดมั่นถือมั่น อย่างเช่นเขาบอกว่าพุทโธ พุทโธแล้วพุทโธจะหาย คนก็บอกพุทโธแล้วจะหาย ใคร กำหนดพุทโธหายหมดเลย เพราะเขาตั้งใจให้พุทโธหาย พอเขาตั้งใจให้พุทโธหาย มัน หายไปโดยหลอกลๆ ใจ มันหายโดยตั้งใจให้หาย เพราะเรารู้ก่อนใช่ไหม? เรารู้ว่าพุทโธ พุทโธไปนี่พุทโธต้องหาย พอพุทโธต้องหาย

เราเคยแก้พวกนี้บ่อยมากกว่าพุทโธห้ามหาย พุทโธห้ามหาย แต่เวลามันจะหายมัน หายโดยข้อเท็จจริง มันหายโดยจริงๆ แต่พอเราบอกว่าพุทโธมันต้องหาย พอพุทโธมัน ต้องหาย พุทโธ พุทโธ พุทโธแล้วก็หายไปเลย หายก็ตกหวังค์ใจ มันไม่จริงใจ ก็ เหมือนกับเราบอกว่าทุกคนต้องรวย เราทำธุรกิจการค้าเราต้องประสบความสำเร็จ แล้ว เราก็จินตนาการว่าประสบความสำเร็จเราทุกข์ตายเลย เพราะเราทำธุรกิจแล้วมันไม่เวิร์ค มันไม่จบสักที แต่เราบอกว่าต้องประสบความสำเร็จ คือความคิดกับการกระทำมัน แตกต่างกันไป

อันนี้ก็เหมือนกัน พุทโธ พุทโธ พุทโธ เราพุทโธ พุทโธ แล้วก็ว่าพุทโธต้องหาย เราก็อพยายามพุทโธ พุทโธให้มันเบาๆ ลง พุทโธให้มันเจือจางลง พุทโธด้วยสติไม่พร้อม มันก็หายไปเหมือนกัน แต่หายไปสู่วังค์ หายไปเป็นมิจฉาทิฏฐิ เพราะหายไปโดย สติปัญญาอ่อน สติมันอ่อน มันไม่รับรู้เลย มันหายไปเลย พอมันหายไปเลย

นี่จิตเวลาพูดถึงว่าจิตนะ จิตนี้มหัศจรรย์นัก จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก จิตนี้มัน เป็นได้มหาศาล ทีนี้พอพุทโธ พุทโธ พุทโธ พอมันหายไปมันก็เป็นหวังค์ พอหวังค์จิตมัน ก็นี่ถือว่าเป็นสมาธิ พอนี่ถือว่าเป็นสมาธินะ เวลามันออกมันสะอื้นตื้นนะ มันรู้ว่า เออ แหม วันนี้นั่งสมาธิเก่งมาก วันนี้นั่งที่หนึ่งครั้งวันก่อนวัน ไม่รู้หรือกว่านั้นมันเป็นมิจฉา มิจฉา เพราะมันลงสู่วังค์ หวังค์คือมิจฉาสมาธิใจ หวังค์นี้เป็นสมาธิชนิดหนึ่ง แต่สมาธิที่หยาบ หรือละเอียด

ทีนี้ถ้ามันลงไป นี่เพราะความเข้าใจผิด เห็นใหม่ ฉะนั้น เวลาเราศึกษาธรรมะ อย่างนี้ก็เหมือนกัน เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรารู้ว่าเรารู้ นี่ ไปบอกพุทโธ พุทโธ แล้วพุทโธต้องหาย แต่เวลาคนที่พุทโธหายจริงๆ นะ พุทโธ พุทโธ นี่ชัดเจนมาก พยายามพุทโธให้ชัดๆ เลย แล้วพอมันละเอียดเข้ามา ละเอียดเข้ามา

ละเอียดยมาก สติละเอียดยมาก ละเอียดยขนาดไหน สติมันก็ทันหมด ทันเข้าไป ละเอียดยเข้าไปๆ จนมันจะพุทโธไม่ได้ พอพุทโธไม่ได้ทุกคนจะบอก เฮ้ย เดี่ยวตายๆ

ทุกคนจะเป็นอย่างนั้นเลย เพราะมันเป็นความสัมผัสตามความเป็นจริง พอพุทโธ พุทโธ จนพุทโธไม่ได้ อ้าว พุทโธไม่ได้แล้วเราจะอยู่ที่ไหนล่ะ? อ้าว พุทโธไม่ได้เราไม่ใช่ตายหรือ? อ้าว พุทโธไม่ได้เราจะไปไหนล่ะ? มันตกใจ พอตกใจก็ออกมาพุทโธ หยาบๆ อีก กว่าจะเข้ามาละเอียดย อู๊ย เกือบเป็นเกือบตาย พอเข้ามาเกือบเป็นเกือบตาย พอ มันจะหายๆ กลัวอีก ทั้งกลัว ทั้งตกใจ ทั้งตื่นเต้น เพราะว่ามันเป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ แต่ถ้าบอกพุทโธต้องหายนะ พุทโธ พุทโธ พุทโธ แล้วก็หลับไป หายทั้งนั้น

การปฏิบัติเกือบทั้งหมดเป็นแบบนี้ เป็นแบบหายโดยตั้งใจ ตั้งใจโดยตัวเองไม่รู้ นะ ตั้งใจโดยกิเลสหลอกนะ ไม่ได้ตั้งใจ ก็พุทโธจริงๆ นี่แหละแต่มันหาย นั่นแหละมันรู้ ได้ด้วยผลลัพธ์ มันรู้ได้ด้วยผลลัพธ์ มันรู้ได้ด้วยผลการกระทำ ถ้าผลการกระทำเป็นอย่าง นั้น ถ้าพุทโธ พุทโธเป็นจริง มันหายตามความเป็นจริงนะ ลงอัปนาสมาธินะ โอ้โฮ มัน รวมลงนะ นั่นแหละรวมใหญ่ นั่นแหละอัปนาสมาธิ พุทโธ พุทโธ พุทโธจนพุทโธ ไม่ได้ สักแต่ว่า กายกับจิตนี้แยกออกจากกัน

กายกับจิตแยกออกจากกันเพราะจิตนี้มันรวมลง มันสนิทจนมันวางกายได้ พอมัน วางกายได้ อายตนะทั้งหมดมันก็ไม่สัมผัสต่อ พออายตนะไม่สัมผัสต่อ หู ตา ลิ้น จมูก กาย มันก็ ไม่รับรู้อะไร ให้ฟ้าผ่า ให้โลกธาตุนี้ห้วนไหว จิตดวงนี้ไม่รับรู้เลย ถ้าเข้าสู่อัปนาสมาธิ นะ เข้าสู่รวมใหญ่ะมันไม่รับรู้ นี่ใจกายกับใจมันถึงได้แยกออกจากกัน คือใจนี้มันวาง กายได้หมด ทั้งๆ ที่มันอยู่ในกายนี้แหละ แต่มันวางกายหมดเลย อายตนะมันถึงไม่สัมผัสต่อ หูไม่ได้ยิน ความสัมผัสของอายตนะไม่มี รวมลง แล้วเวลามันถอนออกใจ ถอนออกมัน เริ่มซ่าออกมา พอมันซ่าออกมามันก็รับรู้ไปที่หู ตา จมูก ลิ้น มันก็รับรู้ออกไป

นี่ใจถ้ามันเป็นความจริงมันเป็นแบบนี้ แต่โดยส่วนใหญ่พุทโธต้องหาย นี่แบบว่า เวลาการศึกษา หรือการศึกษาศรณะ ถ้ากิเลสมีอยู่มันเป็นแบบนี้ ก็คือเข้าใจความหมาย ใจไว้วางใจ เข้าใจความหมายโดยความเห็นของตัวเอง ฉะนั้น จิตใจที่มีธรรมนะ นี่ใจที่ไม่มี ธรรมมันก็ว่าห่วย ใจที่มีธรรมมันจะเข้าใจเรื่องนี้ แล้วรู้ด้วยว่าคนที่ปฏิบัติทุกคนต้องผ่าน มาอย่างนี้ แล้วจะล้มลุกคลุกคลาน ทุกข์มาก ลำบากมาก จะเข้าสู่ความจริงนี่ลำบากมาก แต่ทำได้ ถ้าทำขึ้นมา

ฉะนั้น โดยทั่วไปที่ทำก็ทำกันอยู่อย่างนี้ สัมลูกลुकกลาน เดียวเป็นอย่างนั้น เดียว
 เป็นอย่างนี้ ครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงนะเขาก็โอ้โง่ เออ ถูก เออ ดี เออ ถูกต้อง ไอ้คนที่ฟังก็
 อืม สูดยอๆ นั้นแหละพยายามฝึกเข้ามา เดียวมันจะเข้มแข็งขึ้นมา เดียวจะเข้มแข็งขึ้นมา
 ความจริงมันเป็นแบบนี้ ถ้าความจริงเป็นแบบนี้มันจะเป็นแบบนี้

ฉะนั้น

ถาม : สิ่งที่ว่าโยมเข้าใจว่าต้องให้กำลังใจตัวเอง

ตอบ : ถูกต้อง แต่เป็นการเข้าใจตัวเอง ถ้ามีครูบาอาจารย์ เห็นไหม มันช่วย
 ตรวจสอบตรงนี้ไง ถ้าช่วยตรวจสอบนะ เวลาครูบาอาจารย์ของเราสมัยปฏิบัติกรรมฐาน
 รุ่งเรือง คำว่ากรรมฐานรุ่งเรืองคือครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติมาก พอปฏิบัติมากต่างคนต่าง
 มันแผ่กระจายออกไป ทุกคนจะมีประสบการณ์ แล้วประสบการณ์นี้จะมาเล่าสู่กันฟัง

ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมงฺกลฺมุตฺตมํ เวลาเรามาเล่าสู่กันฟังมันจะเห็น มันจะรู้ว่าจิต
 นิสัยคนเป็นอย่างไร แล้วจิตนิสัยอย่างนี้ เวลาหลงปุ้มออกไป แล้วพอปฏิบัติแล้ว
 กลับมาหาหลงปุ้มนี้ อันนี้มันจะมาถึงหลงปุ้ม หลงปุ้มจะแก้ไข ถ้าแก้ไขมันก็
 จะทำให้เราไม่ยึดติดกับที่ เหมือนกับที่ว่าพุทโธต้องหาย หรือเราศึกษาธรรมะแล้วต้อง
 เป็นแบบนี้ ถ้าเป็นแบบนี้เราก็ทำด้วยความเข้าใจของเรา

มรรคหายบายๆ มรรคหายบายมรรคละเอียด คือมันละเอียดรอบคอบไปไม่ได้
 เพราะละเอียดรอบคอบไปมันจะเป็นความจริง แต่เราก็กลัว เราก็รังัว เราก็ไม่ให้มันเป็น
 จริง เพราะกลัวเป็นจริง เวลาพุทโธจะหายก็กลัวจะตาย กลัวมันจะเป็น กลัวมันจะตาย
 กลัวมันจะผิด กลัวมันทุกอย่างเลย แต่ถ้าเรามีสติเป็นไปเป็นกัน ปล่อยไปเลย มีสติตาม
 พร้อมไป มีอะไรแก้ไขกัน นี่มันทำได้ นี่พูดถึงความมั่นใจของคนถูกต้อง แต่ความ
 มั่นใจของคนทุกคนมีกิเลส กิเลสจะทำให้เราไปตามช่องทางของกิเลส ฉะนั้น ปฏิบัติมัน
 ต้องมีอย่างนี้ไง

ฉะนั้น ที่ว่าสิ่งที่เขาเข้าใจของเขาก็ถูกของเขาอยู่ แต่อธิบายให้เห็นว่ามันจะเป็น
 จริงอย่างไร ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเวลาใครพูดสิ่งใดมันก็บอกได้ไง ถ้าสิ่งที่อยู่ในใจของเราเรา
 บอกใครไม่ได้ แต่มันจะมีสิ่งนั้นได้ ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเวลาไปหาครูบาอาจารย์มีความสำคัญ

เวลาคนจะเดินทางมันไม่มีคนชี้หน้ามันก็ว่าแห้วเป็นธรรมดา คิดดูสิเราต้องเดินทางไกล แต่เสบียงเรามีไหม? เรามีเข็มทิศไหม? เรามีสิ่งใดที่เราจะพาเราไป? แต่ถ้าเรามีครูบาอาจารย์นะ เรามีครูบาอาจารย์ เราอยู่กับหลวงตา หลวงตาท่านจะพูดบ่อย

“เราสั่งสอนมาตั้งเยอะ มันไม่มีใครมาพูดถึงเหตุถึงผลให้ฟังเลย เราสอนไปแล้ว มันก็ไม่เห็นมีสิ่งใดเลย”

ฉะนั้น เวลาเราไปเดินจงกรมเราจะคิดเลย เห็นไหม เพราะก่อนหน้าเราจะเข้าไปหาหลวงตา เราปฏิบัติของเราอยู่ นี่ไปถามใครก็ตอบไม่ได้ หากครูบาอาจารย์นี้หายาก ไปถามอาจารย์องค์นี้ด้วยชื่อเสียง ด้วยกิตติคุณของท่าน พอไปถามมานะ ท่านตอบมาเราก็นั่งคิด เอ๊ะ มันจะเป็นจริงหรือ? นี่เวลาคนที่ไม่เป็นตอบตามตำรา พอตอบตำราใช้ไหม? ตามทฤษฎี พอตอบตามทฤษฎี พอเราฟังแล้ว เพราะตามทฤษฎีเราก็นั่งคิดว่าได้ เราก็อ่านหนังสือได้

เราก็อ่านหนังสือเหมือนกัน พระไตรปิฎกเราก็อ่าน เราก็นั่งคิดว่าอยู่ แต่มันก็เคลียร์ใจไม่ได้ ไปถามครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ตอบมาแล้วมันก็ไม่เคลียร์ เอ๊ะ เอ๊ะอยู่อย่างนั้นแหละ แต่เวลาไปเจอหลวงตา เวลาขึ้นไปสติปัญหานี้ เวลาขึ้นไปนะท่านล้มโต๊ะเลย ท่านให้ปัญหามาใหม่เลย พอท่านให้ปัญหามาใหม่ เราต้องนั่งคิดว่าเลย ฉะนั้น เวลาขึ้นไปแล้วมันได้ผลมาทุกทีไง ฉะนั้น เวลาปฏิบัติมันถึงขึ้นมาในหัวใจไง

นี่บอกว่าแต่เดิมเวลาปฏิบัติขึ้นมาเราก็อยากหาครู ยากหาอาจารย์ ยากหาคนบอก แล้วตอนนี้คนที่บอกเรายู่บนกุฏิ เพราะเราอยู่ที่ร้าน อยู่ข้างล่าง นี่ภาวนาสี คนจะบอกเรานั่งอยู่นี่ คนจะบอกเรานั่งอยู่นี่ เราทำท่ายตัวเองตลอดเวลา เราต่างหากไม่มีคำถามไปถามท่าน เราต่างหากภาวนาแล้วไม่มีเหตุมีผล เวลาไม่มีหมอ เราก็นั่งหวังว่าเราเจ็บไข้ได้ป่วยแล้วเราจะไม่มีหมอรักษา มาอยู่กับหมอนี้ไม่เห็นป่วยสักที คือไม่เห็นมีเหตุมีผลอะไรขึ้นไปถามท่านเลย

เราจะใช้ปัญหานี้เป็นข้อที่กระตุกเราให้เราพยายามปฏิบัติหาเหตุผล ให้มันเกิดประเด็นขึ้นมา หลวงตาท่านจะได้ชี้แนะ ท่านจะได้บอก นี่จะบอกว่า เวลาเราบอกว่าเราจะปฏิบัติถึงนิพพาน แล้วมันก็กระเทือนใจ กระเทือนใจเพราะว่าเราจะไปนิพพานจะไปอย่างไร? ทีแรกคิดว่าเราสร้างกำลังใจเราได้ ใจสร้างได้ เป็นไปได้ นี่พูดถึงว่าในวงปฏิบัติ

มันจะเป็นอย่างนี้แหละ ในวงปฏิบัตินะเราปฏิบัติอยู่ แต่ในหัวใจลึกๆ ในหัวใจลึกๆ ฉะนั้น มันก็เป็นคู่เวรคู่กรรมด้วย

เวลาหลวงตาท่านอยู่กับหลวงปู่มัน เห็นไหม เวลาหลวงปู่มันท่านนิพพานไป ไปนั่งอยู่ปลายเท้า นี่เวลามีความสงสัย มีสิ่งใดก็ได้หลวงปู่มันเป็นคนแก้ไข แล้วเดี๋ยวนี้หลวงปู่มันก็นิพพานไปแล้ว แล้วเวลาไปคุยกับใคร ไปไหนมาสามวาสองศอก นี่ท่านถึงพูดว่า “จิตดวงนี้มันจะเชื่อฟังใคร? แล้วใครจะมีเหตุมีผลเอาจิตดวงนี้ เอาใจของท่านไว้ในอำนาจ ไว้อยู่กับท่าน” เพราะเอาจิตดวงนี้ไว้ในอำนาจ คือเหตุคือผลไง ถ้าเหตุผลฟังแล้วมันเถียงไม่ขึ้น

ถ้าเวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงท่านพูดคำเดียวเท่านั้นแหละมันสะอึกเลย แต่ถ้ามันเป็นทางวิชาการนะ มันก็เป็นวิชาการ “น่าจะ” มันมี “จะ” “หรือ” เห็นไหม “หรือ” คือเขาไม่แน่ใจใจ แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์นะไปช่องทางเดียวเลย ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้ ต้องเป็นอย่างนี้ มันไม่มี “จะ” “หรือ” หรอก ถ้า “จะ” “หรือ” แสดงว่าเราไม่เคยผ่าน เช่นเราผ่านประตูไหนก็คือประตูนั้น เราผ่านช่องทางไหนก็เป็นช่องทางนั้นแหละ ถ้าช่องทางนั้น เดินผ่านช่องทางนั้นต้องเป็นอย่างนั้น อริยสังขมหนึ่งเดียว ถ้าคนพูดมันเป็นอันเดียวกันหมดแหละ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าถ้าเป็นทฤษฎีมันทำให้เราโลเลนะ ถ้าเป็นความจริงก็เป็นความจริงนี่พูดถึงว่า “ทุกดวงใจว่าแห่ว” มันจริงอยู่แล้ว ฉะนั้น พอทุกดวงใจว่าแห่วบ๊ีบมันก็ว่าแห่วไปหมด อันนี้เป็นการยืนยัน ยืนยันว่าเวลาคนเกิดมา เห็นไหม ทุกดวงใจมีอวิชาพาเกิด ปฏิสนธิจิต เวลาเกิดนี่อวิชาพาเกิด ที่นี่อวิชาพาเกิด อวิชาคือความไม่รู้ เพราะความไม่รู้ในใจทุกดวงใจมีความไม่รู้อยู่

ไม่รู้ในอะไร? ไม่รู้ในชีวิตของตัวเอง ไม่รู้ที่มา ที่ไป ไม่รู้ว่าไปไหน ไม่รู้ว่ามาอย่างไร ถ้าความไม่รู้อันนี้มันทำให้เราละล้าละลังคือว่าแห่ว แต่ถ้าดวงใจดวงไหนมันชำระล้างกิเลสออกไปแล้วนะ ดวงใจที่มีธรรม ดวงใจที่เป็นธรรมไม่ว่าแห่ว ดวงใจที่เป็นธรรมไม่ว่าแห่ว ถ้าไม่ว่าแห่ว เพราะไม่ว่าแห่วมันถึงเห็นดวงใจของคนอื่นว่าแห่ว ถ้ามันก็ว่าแห่ว มันจะเห็นดวงใจดวงอื่นว่าแห่วได้อย่างไร ถ้ามันว่าแห่วมันก็ต้องว่าแห่วเหมือนกัน แต่เพราะเขาได้ประพาศปฏิบัติขึ้นมาเขาถึงเข้าใจว่าทุกดวงใจว่าแห่ว

แต่ว่าแห้วแล้ว เห็นไหม ในสโมสรรสนินิบาดเลย มีความสุข ความเพลิดเพลิน ขนาดไหน แต่จิตได้สำนึก จิตลึกๆ เลยทุกดวงใจว่าแห้ว แต่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราถมเต็มขึ้นมาด้วยธรรมโอสธ เราถมเต็มของเราขึ้นมาจนจิตใจนี้อึดเต็มขึ้นมา เห็นไหม นี้ดวงใจที่เป็นธรรมถึงได้ชี้บอกเราได้ ดวงใจที่เป็นธรรมถึงจะเห็นว่าทุกดวงใจว่าแห้วแล้ว ยืนยันกันได้ ถ้าดวงใจที่ไม่เป็นธรรมนะเราก็ว่าแห้ว แล้วเราจะชี้เขาอย่างไรเราก็ไม่รู้เหตุรู้ผล แต่จิตใจที่เป็นธรรมเขารู้เหตุรู้ผลของเขา เขาชี้ได้

ฉะนั้น ถ้าดวงใจที่ว่าแห้วก็ต้องหาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม เป็นที่พึ่ง ที่อาศัย แต่ถ้าหาไม่ได้นะ ถ้าหาไม่ได้เราก็ต้องเอาเราเป็นที่พึ่ง เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม

“เรองมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด อย่ามีตัวบุคคลเป็นที่พึ่งเลย เพราะบุคคลนั้นเชื่อไม่ได้”

แต่ถ้ามันมีครูบาอาจารย์ของเรา เพราะครูบาอาจารย์ของเราถ้าใจเป็นธรรม นี่มันมีธรรมในหัวใจด้วย เป็นบุคคลที่สื่อสารกับเราได้ด้วย แต่ถ้าเป็นธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นธรรมๆ ธรรมและวินัย แต่สื่อสารกับเราไม่ได้ เราเอากิเลสตัดหาความทะยานอยากของเราไปศึกษา เอาความรู้ความเห็นของเราเข้าไปศึกษา เราก็ตีความเอา เราตีความเอาตามความเห็นของเรา ตามความพอใจของเรา ฉะนั้น สื่อสารกับเราไม่ได้ ถ้าเรองมีธรรมเป็นที่พึ่งเกิด แต่เราจะพึ่งอย่างไร?

แต่ถ้าเรามีครู มีอาจารย์นะ เรามีบุคคลด้วย มีธรรมที่อยู่ในดวงใจของครูบาอาจารย์ ใจที่เป็นธรรมสั่งสอนเราด้วย เห็นไหม นี่พระกรรมฐานติดครูบาอาจารย์ติดอย่างนี้ แต่ถ้าพระกรรมฐานไม่เอาถ่าน เขาก็ไม่เห็นความสำคัญ ถ้าเห็นความสำคัญนะ พอปฏิบัติไปแล้วไม่แตกแถว ไม่ออกนอกกลุ่มนอกทาง ถ้าออกนอกกลุ่มนอกทาง หลวงตาบอกว่า กรรมฐานจรวด กรรมฐานดาวเทียม มันแข่งหน้า แข่งหลังไง กรรมฐานจรวด

กรรมฐานดาวเทียมมันไปอีกเรื่องหนึ่งนะ แต่ถ้าเป็นกรรมฐานที่เดินตามครูบาอาจารย์มันจะมีหลักมีเกณฑ์ ถ้าเดินตามครูบาอาจารย์มีหลักมีเกณฑ์นะจะเอาดวงใจดวงนี้รอดพ้นจากกิเลสตัดหาความทะยานอยาก จากดวงใจที่ว่าแห้ว จะเป็นดวงใจที่มีธรรม เอวัง